

Een maatschappelijk beleidskader over

'meedoen in een veranderende samenleving'

Purmerend is van ons allemaal

Een coproductie van de gemeente Purmerend en de maatschappelijke instellingen

oktober 2011

Voorwoord

In een snel veranderende wereld is de uitdaging dat iedereen mee kan doen aan de samenleving. Dat is de uitdaging waar burgers, maatschappelijke organisaties en gemeentelijke overheid voor staan in de huidige tijd. De overheid kan en wil niet alles meer regelen maar doet een beroep op het maatschappelijk middenveld en de burgers. Burgers zijn zelf voor een belangrijk deel verantwoordelijk voor hun eigen welzijn en het samen leven in buurt en wijk. De eigen kracht van burgers kan en mag veel meer dan vroeger benut worden.

Er is sprake van een kentering in het denken en deze kentering doet zich voor op alle maatschappelijke terreinen. De overheid is niet langer de grote probleemhouder, de maatschappelijke instellingen niet langer de vanzelfsprekende dragers van de oplossingen. Steeds meer mondige en zelfstandige burgers kunnen (en willen) zelf veel doen. Deze omslag in het denken zal niet direct van de ene op de andere dag zijn te realiseren. Dat vergt tijd, inzet en verbeeldingskracht van alle betrokkenen.

Met het u voorliggende stuk wil de gemeente uitdrukking geven aan deze verandering en bovendien een kader bieden aan komende maatschappelijke ontwikkelingen. Het is geen blauwdruk voor de toekomst maar het geeft wel richting aan alle betrokkenen. Het nodigt het maatschappelijk middenveld uit om met concrete voorstellen te komen die invulling geven aan de opgaven waar de gemeente op maatschappelijk terrein voor staat en geeft ruimte om hierbij eigentijdse oplossingen te hanteren.

Het kader is op een geheel nieuwe wijze tot stand gekomen in goede samenwerking met organisaties, instellingen en verenigingen uit de stad. Ook is de mening van inwoners gevraagd en in dit kader verwerkt. Daarmee geeft het kader zelf uitdrukking aan de veranderende rol van overheid, burgers en instellingen. Het was een intensief traject waarbij vele hobbels moesten worden genomen, maar waarvan het uiteindelijk resultaat als bevredigend kan worden betiteld. Daarbij tekenen we aan dat maatschappelijke kaders en opgaven niet statisch zijn. We nodigen u, ook nu dit beleidskader er inmiddels is, uit om steeds kritisch te blijven op de kaders en opgaven en ons aan te geven als er aanleiding is om ze bij te stellen. De dialoog tussen burgers, maatschappelijke instellingen en lokale overheid moet open blijven.

Een groot woord van dank is op zijn plaats voor die instellingen en die burgers die bij dit proces betrokken zijn. Zij hebben het aangedurfd om gezamenlijk na te denken over de centrale vraag hoe in een financieel ongunstige tijd *die* innovaties mogelijk zijn die helpen om de maatschappelijk opgaven waarvoor we staan, het hoofd te bieden.

Wij zijn ervan overtuigd dat Purmerend met dit maatschappelijke beleidskader op de toekomst is voorbereid, dat we in staat zullen zijn de juiste dingen te doen om de Purmerendse burgers een stad te bieden waarin het goed leven is en waar zij die het nodig hebben, de nodige steun vinden.

Het college van burgemeester en wethouders

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1. Introductie	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Aanleiding	4
1.3 Leeswijzer	5
Hoofdstuk 2. Context en gebruik van het beleidskader	6
2.1 Maatschappelijke ontwikkelingen	6
2.2 Missie en Visie gemeente Purmerend	9
2.3 Gebruik van het maatschappelijk beleidskader	10
2.4 Relaties tot andere visies en nota's	11
Hoofdstuk 3 Toetsingskader aanbod	14
3.1 Algemene uitgangspunten	14
3.2 Algemene organisatorische principes	14
3.3 Financiële uitgangspunten	14
3.4 Uitgangspunten uit het coalitie-akkoord	15
Hoofdstuk 4 Maatschappelijke opgaven	16
Thema 1: Goed leven in Purmerend	17
1a. Een gezonde geest in een gezond lichaam (gezondheid en sport)	17
1b. Kunst en cultuur verrijken de stad en zijn inwoners	19
1c. Je verantwoordelijk voelen voor je eigen buurt (leefomgeving)	21
Thema 2: De jeugd heeft de toekomst	24
2a. Steun en zorg waar nodig → 'herstel van het gewone leven'	24
2b. Op de toekomst voorbereid (educatie, wonen, brede ontwikkeling)	26
Thema 3: Drempels weg	29
3a. Ook mensen met lichamelijke en verstandelijke beperkingen kunnen meedoen in de Purmerendse samenleving	29
3b. Mensen met psychische en sociale beperkingen kunnen zo lang mogelijk zelfstandig participeren in de samenleving	32
3c. Ook mensen met beperkingen in financiën en taal of gestigmatiseerd op grond van achtergrond kunnen meedoen in de samenleving	35
Bijlage 1. Proces van totstandkoming en uitvoering van het maatschappelijk beleidskader ..	39

Hoofdstuk 1. Introductie

1.1 Inleiding

Voor u ligt het maatschappelijk beleidskader. Dit stuk is in 2011 opgesteld in nauwe samenwerking met de maatschappelijke partners in Purmerend, de Wmo-cliëntenraad en de WWI-cliëntenraad.

Met dit maatschappelijk beleidskader vindt een herijking plaats van uitgangspunten voor de diverse beleidsvelden in het maatschappelijke domein, te weten zorg & welzijn, (arbeids)participatie, sport, kunst& cultuur, onderwijs en voorschoolse voorzieningen¹. Het vervangt, voor zover mogelijk, beleidsnota's of visies. Waar dit niet mogelijk is vormt het beleidskader het fundament waarop nieuwe nota's en visies worden gebaseerd. Dit kader is richtinggevend voor wat de gemeente Purmerend samen met maatschappelijke partners de komende jaren voor Purmerendse inwoners nastreeft op sociaal en maatschappelijk gebied. Dit maatschappelijk beleidskader met daarin gezamenlijk geformuleerde maatschappelijke opgaven vormt de basis voor de inzet van subsidiegelden voor de komende jaren.

Dit beleidskader geeft een aanzet tot nieuwe verhoudingen tussen de verschillende actoren in de stad Purmerend. De overheid wil minder prominent aanwezig zijn en meer ruimte bieden aan instellingen, bedrijven en burgers om de problemen die zij ervaren zelf op te lossen. De overheid ondersteunt hierbij.

De raad stelt de kaders vast en bewaakt het publiek belang. In de manier waarop die kaders tot stand komen, is een steeds grotere rol weggelegd voor instellingen en burgers. Echt nieuw daarbij is dat de organisaties en de inwoners ruimte krijgen om naar eigen inzicht te handelen, ofwel: zolang ze binnen de gestelde kaders blijven, is de wijze van uitvoering aan hen.

Vertrouwen is daarin essentieel. Dit kwam al tot uiting in het totstandkomingproces van dit kader. De gemeente bracht partijen samen en voerde regie maar de inhoud kwam tot stand in samenwerking met het maatschappelijk veld in Purmerend. 'De invulling van de bezuinigingsopdracht van 1,2 miljoen op maatschappelijke subsidies (geldend vanaf 2013) zijn voornamelijk bedacht door het maatschappelijk middenveld.

1.2 Aanleiding

Er zijn meerdere aanleidingen die de realisatie van nieuwe maatschappelijke kaders wenselijk maakten:

1. De behoefte aan het formuleren van een overkoepelend beleidskader met eenduidige uitgangspunten waarin samenhang tussen maatschappelijke beleidsterreinen tot stand komt;
2. De behoefte om meer ruimte te geven aan het zelfoplossend vermogen van de samenleving;
3. De noodzaak tot bezuinigen op de gemeentelijke financiële inspanningen vanaf 2013.

---

¹ Het beleidsterrein 'wonen' volgt een ander traject. Corporaties en gemeente stellen daarin gezamenlijk de woonvisie op. In de maatschappelijke opgaven komt het thema wonen echter wel terug.

1.3 Leeswijzer

Dit document is opgebouwd uit drie delen: het maatschappelijk kader, de maatschappelijke opgaven en de veranderagenda.

Het maatschappelijk kader (hoofdstuk 2) schetst eerst een aantal trends en ontwikkelingen en beschrijft wat deze voor Purmerend betekenen. Vervolgens worden in dit hoofdstuk de missie en visie van de gemeente in het maatschappelijk domein beschreven. Dan komt aan de orde hoe de maatschappelijke opgaven en de veranderagenda tot stand zijn gekomen en hoe dit maatschappelijk beleidskader (het geheel van maatschappelijk kader, maatschappelijke opgaven en veranderagenda) gebruikt dient te worden door het maatschappelijk middenveld wanneer zij een aanbod doen op de maatschappelijke opgaven. De uitgangspunten (het toetsingskader) voor de invulling van de maatschappelijke opgaven worden daarna weergegeven en tot slot de relatie met andere nota's en visies en in het bijzonder het Wmo-beleid.

Het tweede deel (hoofdstuk 4) bestaat uit de acht maatschappelijke opgaven waar de gemeente en het maatschappelijk middenveld op maatschappelijk terrein voor staat. Iedere opgave is opgebouwd uit een toelichting op de ontwikkelingen binnen de opgave, een vertaling naar subopgaven, de ambities van de gemeente bij elke subopgave, cijfers ter illustratie en/ of onderbouwing van de opgave en tot slot de gemeentelijke prioriteiten binnen de opgave en de relatie tot bestaand beleid.

De veranderagenda is het sluitstuk van het maatschappelijk beleidskader. Dit is een apart stuk dat bij het maatschappelijk beleidskader gevoegd wordt. Hierin staan de subsidiebudgetten per maatschappelijke opgave en richtinggevend te bezuinigen bedragen per opgave vanaf 2013. Deze te bezuinigen bedragen zijn gebaseerd op ideeën voor mogelijkheden tot innovatie en efficiëntie. Deze ideeën zijn afkomstig van de instellingen (verzameld op de vierde bijeenkomst van het traject Bezuinigen met beleid) en de gemeente en zijn een aanzet tot invulling van de maatschappelijke opgaven. In de veranderagenda worden deze ideeën per opgave opgesomd.

Hoofdstuk 2. Context en gebruik van het beleidskader

2.1 Maatschappelijke ontwikkelingen

De samenleving is altijd in ontwikkeling. Veranderingen in de maatschappij hebben hun weerslag op individuen, op hun onderlinge verhoudingen en op de relatie tussen individu en overheid. Het omgekeerde geldt echter ook: de ontwikkeling van mensen en hun onderlinge verkeer veroorzaken ook weer maatschappelijke verandering. Die wisselwerking brengt de dynamiek in de samenleving. De (ook) voor Purmerend relevante ontwikkelingen komen in dit hoofdstuk aan de orde².

Individualisering

Tot het midden van de vorige eeuw hoorden mensen als vanzelf tot een bepaalde groep. De "zuil" en de sociaal economische omstandigheden waartoe ouders behoorden, bepaalden grotendeels de levensloop van hun kinderen. Vanaf de roerige jaren '60 veranderde dat in sneltreinvaart. Studeren werd voor steeds meer jongeren mogelijk, waardoor de kans te klimmen op de sociale ladder flink toenam. Arbeiders en vrouwen emancipeerden zich en de traditionele zuilen zagen hun voorheen zo sterke structuur afbrokkelen. De nadruk werd steeds meer gelegd op zelfontplooiing en de individuele ontwikkeling; het lidmaatschap van een groep, kerk of beweging verdween naar de achtergrond. In de huidige tijd maken mensen deel uit van meerdere, los-vaste groepen op basis van bijvoorbeeld gedeelde hobby's, gezamenlijke belangen, sport, studie et cetera. Al dan niet digitaal. Communiceren kan tegenwoordig immers ook via Twitter, Foursquare of Facebook. Een positief aspect van individualisering is dat mensen steeds meer uitgaan van hun eigen kracht en dan buitengewoon zelfredzaam blijken te zijn.

In een samenleving waarin mensen vooral van zichzelf uitgaan, is het noodzakelijk dat personen die minder sterk in het leven staan niet aan hun lot worden overgelaten. Daarin heeft de overheid, ook de lokale, een belangrijke taak. Die taak is eveneens in ontwikkeling. Waar de overheid in de afgelopen jaren haast vanzelf geneigd was de inwoners problemen uit handen te nemen, is het nu steeds vaker een kwestie van mensen helpen zichzelf te leren helpen of ze door hun directe omgeving te laten ondersteunen. De bekende Eigen Kracht Conferenties zijn daartoe een goed middel.

Ondanks het toegenomen individualisme zijn er ook in de huidige tijd nog wel degelijk mensen die iets voor een familielid, een buurman of een kennis willen en kunnen betekenen. Denk aan mantelzorgers en vrijwilligers in het verenigingsleven. Toch is ook hierin het een en ander veranderd. Waar de leden van een groep vroeger als vanzelf voor de zwakkeren onder hen zorgden, is dat in deze tijd van tweeverdieners en kwaliteitstijd met de kinderen niet meer zo vanzelfsprekend. Veel vrijwilligers zijn eerder te vinden voor incidentele klussen dan voor structurele verplichtingen.

Hoewel de mondige en zelfredzame burger tegenwoordig heel goed weet wat hij wil, beperkt de taak van de overheid zich niet tot het (doen) opvangen van mensen die buiten de boot (dreigen te) vallen. De overheid - zeker de gemeente - heeft er belang bij dat de inwoners het naar hun zin hebben in de stad en blijven. Voor de lokale overheid is het daarom ook belangrijk te investeren in de zaken die de stad tot een prettige stad om te wonen, werken en recreëren maken.

---

² Bron voor cijfermateriaal over Purmerend is steeds "De staat van Purmerend"

Andere rol overheid

Op allerlei terreinen, ook op het maatschappelijk vlak betracht de overheid steeds vaker terughoudendheid. Het gaat dan om bijvoorbeeld het verzelfstandigen van het openbaar onderwijs en het sportbedrijf of aan het uitbesteden van het beheer over accommodaties. Het aantal ambtenaren neemt daardoor gestaag af. Deze kleinere groep moet vervolgens het lef hebben om vertrouwen in de plaats van controle te stellen. Voor de ambtenaar van de toekomst is het van belang de omslag te maken van planning en control, naar verwachting en kwalitatieve evaluatie. Dat moet kunnen, als in 'het veld' voldoende kennis en deskundigheid voorhanden is om de taken te volbrengen. In de meeste gevallen is dat zo, maar soms zal het nodig zijn organisaties daartoe te faciliteren. Daarnaast is het voor organisaties in het veld van belang dat zij bereid zijn te werken binnen door de overheid vastgestelde kaders.

De nieuwe rol van de gemeente betekent dus onder meer: loslaten, vertrouwen op de kracht van instellingen en burgers, vragen wat instellingen en burgers zélf kunnen doen om een probleem op te lossen of een voorziening te realiseren. Voor gesubsidieerde instellingen betekent het meer ruimte om inspanningen te plegen op een manier die bij de opgave waar ze voor staan past. Daarnaast betekent het dat ze naast de subsidie ook naar het verwerven van andere inkomsten moeten kijken.

Vergrijzing en ontgroening

Purmerend vergrijst. De stad gaat daarin gelijk op met de rest van Nederland. De stijging van het aandeel ouderen onder de inwoners zal zeker doorgaan tot 2040. Ter illustratie: in 2009 ging het om 14%, in 2024 zal het gaan om 21%. Tegelijkertijd is er sprake van ontgroening. Het aandeel jongeren tussen 0 en 19 jaar daalt gestaag. Op den duur zou dat kunnen leiden tot een vermindering van het aantal inwoners, ofwel een krimpende bevolking. Nu doet de bevolkingskrimp zich in Nederland in de eerste plaats gelden aan 'de randen van het land', Zeeuws Vlaanderen, Drenthe, Groningen en Zuid Limburg zijn bekende voorbeelden. De geografische ligging van Purmerend, bovendien dicht bij Amsterdam, maakt de kans op krimp voor Purmerend minder waarschijnlijk. Niettemin heeft de veranderende bevolkingssamenstelling wel degelijk gevolgen voor de benodigde voorzieningen in de stad. Het zal duidelijk zijn dat de behoefte aan basisonderwijs en kinderopvang zal afnemen en dat de behoefte aan zorg en de invulling van vrije tijd daarentegen juist zal toenemen.

Voor de arbeidsmarkt hebben de vergrijzing en de ontgroening zeker gevolgen. De beroepsbevolking neemt in omvang af, waardoor er op termijn een personeelstekort ontstaat. Tijdige maatregelen zijn nodig om de behoefte aan medewerkers in de zorg te dekken. Niet alleen de gemeente, maar ook bijvoorbeeld het onderwijs dient daarop in te spelen. Tegelijkertijd is het zaak de deelname van ouderen aan het economische, sociale, politieke en culturele leven te stimuleren, opdat de kennis, ervaring en vaardigheden van de ouderen nuttig ingezet kunnen worden.

Gezinsverdunning

Huishoudens worden kleiner. Vergrijzing betekent altijd meer alleenstaanden; mensen worden op enig moment immers weduwe of weduwnaar. Deze mensen blijven bovendien vaak tot op hogere leeftijd zelfstandig wonen. Scheidingen en jongeren die in hun eentje een eigen huishouding beginnen doen de rest. Bij een gelijkblijvend aantal inwoners is daardoor toch een groeiend aantal woningen nodig.

Het aantal eenoudergezinnen ligt in Purmerend hoger (8,5%) dan het landelijk gemiddelde (6,5%), iets hoger dan de Metropoolregio, maar lager dan in Amsterdam. Ook is er in Purmerend een hoger aantal laag opgeleiden. Een betaalbare en toekomstbestendige, woningvoorraad is blijvend van belang.

Diversiteit

Purmerend kent een divers samengestelde bevolking. Met zo'n 15% niet westerse allochtonen (landelijk 11 %) is de stad behoorlijk multicultureel. Er zijn geen zwarte scholen en discriminatie lijkt niet bijzonder vaak voor te komen. Onder de inwoners die in een sociaal economische achterstandspositie verkeren, is het aantal allochtonen oververtegenwoordigd.

Gevolgen van de ontwikkelingen

Het is interessant om te kijken welke gevolgen de individualisering, de vergrijzing en de ontgroening, de gezinsverdunding en de aanwezige diversiteit voor het beleid van de gemeente Purmerend hebben. De eerste conclusie is dat er meer en meer een beroep zal worden gedaan op de zelfredzaamheid en de zelfwerkzaamheid van de inwoners. Mensen die zelf hun eigen problemen oplossen hebben een hogere mate van welbevinden en staan sterker in het leven. Initiatieven uit de bevolking zijn waard om gestimuleerd te worden.

Dat geldt in feite ook als mensen het niet helemaal zelf redden. In dat geval is het een kwestie van het activeren van de sociale omgeving van hulpvragers, om zo te bevorderen dat problemen binnen sociale verbanden worden opgelost. De overheid wil dat wel faciliteren, door middel van bijvoorbeeld eigen kracht conferenties, maar de verantwoordelijkheid voor oplossingen blijft binnen het sociale netwerk van een persoon.

Daarmee wordt ook voorkomen dat er onbedoelde effecten van overheidsmaatregelen ontstaan, waardoor de kracht als het ware uit de samenleving wordt gehaald. Een gemeente die de inwoners te veel uit handen neemt, prikkelt de mensen niet om zelf het heft in handen te nemen.

Eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid betekenen ook dat wie daartoe in staat is, zelf betaalt voor voorzieningen. Dit geldt zowel voor de individuele als de collectieve voorzieningen. Het profijtbeginsel staat voorop, maar wel met een vangnet voor de lagere inkomens. Betalen naar draagkracht: zowel voor een scootmobiel als voor deelname aan kunst en cultuur.

De groeiende groep ouderen onder de inwoners heeft tot gevolg dat er behoefte is aan uitbouw van betaalbare en voor iedereen toegankelijke zorg. Om het personeelstekort dat in deze sector zal ontstaan op te vangen, zal de (aanstaande) beroepsbevolking gericht naar banen in de zorg moeten worden toegeleid. Het grotere aantal senioren in de toekomst zal ook op andere terreinen dan zorg zichtbaar zijn. Met name de financieel draagkrachtigen onder hen vormen een potentieel grote groep gebruikers van allerlei vrijetijdsvoorzieningen.

Wat de samenleving in ieder geval nodig blijft hebben, is een gezamenlijk gevoelde verantwoordelijkheid voor de leefomgeving en voor de manier waarop kinderen en jongeren daarin opgroeien. Burgerschap en goed nabuurschap zijn daarbij trefwoorden.

2.2 Missie en Visie gemeente Purmerend

De visie en missie die hieronder verwoord is, is een richtinggevend kader, bedoeld als input voor beleid en voor uitvoeringsplannen. Het is een weergave van de reeds bestaande, maar geactualiseerde, Wmo-visie.

- **Waar gaan we naartoe met de stad Purmerend (visie)**

Purmerend is een stad waarin alle inwoners goed gedijen, omdat ze deelnemen aan het maatschappelijke, sociale en culturele leven en waar ze veilig en plezierig wonen in buurten en wijken. Inwoners hebben aandacht voor elkaar, helpen elkaar en worden uitgedaagd en zo nodig geholpen om mee te doen. Burgers, instellingen, bedrijven en gemeente pakken hierbij ieder hun eigen verantwoordelijkheid op.

1. Purmerend is een leefbare stad met een grote sociale samenhang in buurten en andere sociale netwerken;
2. In Purmerend zijn de inwoners zelfredzaam en betrokken bij hun omgeving: ze nemen zoveel mogelijk hun eigen verantwoordelijkheid en ondersteunen elkaar onderling waar dat mogelijk is;
3. In Purmerend worden burgers die (tijdelijk) niet meer op eigen kracht kunnen meedoen of zich afgewend hebben van de maatschappij, ondersteund bij het (weer) op een volwaardige manier kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer.

- **Hoe bereiken we dat (missie)**

De meeste mensen weten zich prima te redden in Purmerend, De burger is zelfredzaam en als hij een probleem ervaart zoekt hij zelf naar een oplossing. De overheid en het maatschappelijk middenveld zijn niet de eerst aangewezenen om problemen op te lossen.

Om de sociale samenhang in buurten en andere netwerken te bevorderen is het nodig te investeren in de versterking daarvan. De gemeente kan dat doen door initiatieven uit de samenleving, die gericht zijn op 'goed nabuurschap' te ondersteunen. Soms is het ook een kwestie van dingen juist niet meer doen; al eerder is gezegd dat te veel overheidsinterventie de kracht uit de sociale netwerken kan halen.

Daar waar de burger er zelf niet uitkomt, probeert hij dat met ondersteuning van het eigen sociale netwerk met mantelzorgers en vrijwilligers te doen. Tot het sociale netwerk horen ook vrienden, familie, school en collega's.

Pas als dat ook niet lukt dan komen overheid en instellingen in actie. Zij nemen het probleem en de oplossing niet over maar ondersteunen burgers om het heft (weer) in eigen handen te nemen. Eventueel kan er een beroep worden gedaan op collectieve voorzieningen. In laatste instantie verschaft de gemeente een vangnet aan burgers die uitvallen, of dreigen uit te vallen, of die onvoldoende middelen hebben om mee te doen.

De inzet van professionals in het maatschappelijk middenveld moet er zo veel mogelijk op gericht zijn de zelfredzaamheid van de burger te vergroten. Om de zelfredzaamheid te garanderen en te vergroten zorgt de gemeente voor (of faciliteert) een aantal basale voorzieningen op het gebied van inkomensondersteuning, zorg en welzijn.

Er zal een groter beroep gedaan worden op de eigen financiële inbreng en creativiteit van burgers en organisaties. Daarbij wordt het belangrijker om te kijken wie of welke groepen profijt hebben bij maatschappelijke activiteiten en voorzieningen. De burger zal zelf meer afwegen waarvoor hij bereid is te betalen.

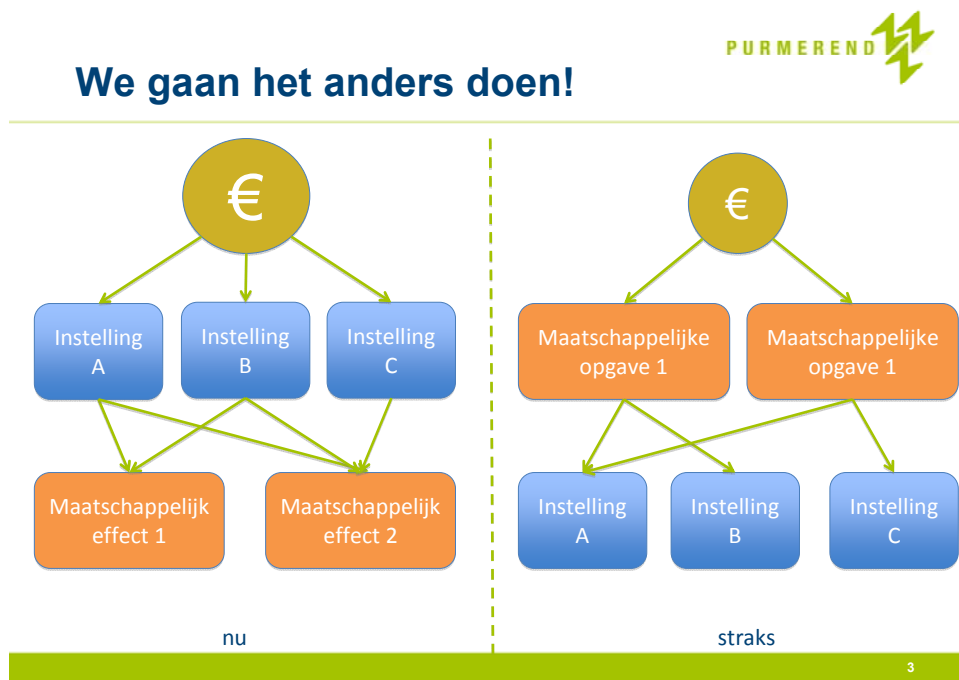
Instellingen en overheid richten hun inspanningen op samenwerking met burgers en doelgroepen. Zij doen dit door een open oor te hebben voor de ervaringen en inzichten van burgers. Zij hebben een scherpe blik op initiatieven en processen die ontstaan in de

omgeving van die burgers, creëren daarmee ruimte voor oplossingen en faciliteren dit waar gewenst en nodig. Soms betekent het dat er nieuwe wegen worden gevonden om een voorziening in te richten en zullen andere vormen van organiseren nodig zijn. Soms moeten oude organisatievormen sneuvelen, en zullen barrières moeten worden geslecht, omdat zij een betere oplossing in de weg staan. De inspanningen en werkwijzen komen tot stand met oog voor de context van de burger en voor verschillen tussen mensen en buurten. Het is voor burgers helder waartoe zij zich kunnen wenden.

2.3 Gebruik van het maatschappelijk beleidskader

Het maatschappelijk beleidskader zal na vaststelling hét kader voor maatschappelijke subsidies zijn. Instellingen die in aanmerking willen komen voor subsidiëring zullen dit kader dus moeten aanwenden als richtlijn. Om met de beschikbare subsidiemiddelen tot een effectief aanbod te komen, zal de gemeente aan instellingen vragen om per maatschappelijke opgave (zoals beschreven in hoofdstuk 4) een gezamenlijk gecoördineerd voorstel te doen, waarin de uitgangspunten (zoals beschreven in Hoofdstuk 3) duidelijk naar voren komen. Binnen dit voorstel kunnen instellingen ruimte nemen om met subsidiemiddelen te schuiven tussen activiteiten, zodat ze adequaat in kunnen spelen op vragen vanuit de samenleving. Er zal een andere systematiek van subsidiëren komen. Mogelijk zal er geen sprake meer zijn van exploitatiesubsidies aan instellingen en zullen er meerjarige subsidieafspraken gemaakt kunnen worden. In plaats van periodieke subsidies wordt dan subsidie verleend aan instellingen om een maatschappelijke opgave te realiseren. Subsidieafspraken met instellingen krijgen hierdoor een ander karakter en ook de verantwoording zal veranderen. In de uitvoeringsfase gebruikt de gemeente het kader om te sturen op de mate waarin de maatschappelijke opgaven worden behaald en op de mate waaraan wordt voldaan aan de uitgangspunten. Daarnaast beoordeelt de gemeente de uitvoering op de mate waarin burgers tevreden zijn over het helpend vermogen van instellingen. Dit wordt uitgewerkt in een aangepaste subsidieverordening.

Ter toelichting een illustratie over wat er verandert t.a.v. de wijze van subsidiëren.

Rolverdeling

Instellingen, bedrijven en burgers geven zelf vorm aan de oplossingen voor maatschappelijke problemen. De gemeente brengt partijen samen, stelt samen met partijen de kaders op, stelt middelen beschikbaar en faciliteert en ondersteunt bij het zoeken van oplossingen.

De gemeente stuurt op effectmeting (in hoeverre worden de maatschappelijke opgaven gerealiseerd) en laat de invulling van de oplossingen over aan de samenleving. Daartoe is vertrouwen essentieel. De gemeente en instellingen zullen meer vanuit de concrete omstandigheden en hetgeen daarin speelt, te werk gaan en niet (meer) met een vast aanbod van voorzieningen komen. Het luisteren wordt steeds belangrijker.

Zie ook bijlage 1 voor het proces van totstandkoming en uitvoering van het maatschappelijk beleidskader.

2.4 Relaties tot andere visies en nota's

In het algemeen zijn er nogal veel visies en beleidsnota's die gelden binnen het maatschappelijk domein, Er is de behoefte binnen de gemeente - maar ook daarbuiten - om met één overkoepelend kader te komen waarin kort en krachtig staat weergegeven wat de belangrijkste maatschappelijke opgaven voor de komende jaren zijn in de stad Purmerend.

Dit betekent dat een aantal lopende nota's en visies vervangen worden door dit stuk , te weten:

- De Cultuurnota
- De Sportnota
- De Zorgvisie
- Wmo- beleidsplan 2009-2011
- Wmo-visie
- Jeugdvisie
- Beleidsplan Centra voor Jeugd en Gezin
- Nota lokaal gezondheidsbeleid (2008-2012)
- Nota inkomensondersteuning en participatie voor minima (2006);
- Aanvalsplan laaggeletterdheid (2008)

Voor een aantal beleidsterreinen volgt op basis van de hier gestelde kaders nadere uitwerking. Dit geldt in ieder geval voor:

- de transitie van de gehele jeugdzorg naar de gemeente
- de overheveling van de functies dagbesteding en begeleiding uit de Awbz naar de Wmo
- de Wet werken naar vermogen
- de Kanteling (van de Wmo)
- sportaccommodaties
- Nota lokaal gezondheidsbeleid (2013-2017)
- herijking Stedelijk Kompas
- Beleidsplan Participatie
- Beleidsplan Schuldhulpverlening (2012-2015)
- Beleid over de rol van de gemeente ten aanzien van onderwijs

Daar het beleidsterrein 'wonen' een ander traject volgt, wordt de nieuwe Woonvisie apart opgesteld, waarbij rekening gehouden wordt met de hier gestelde kaders.

Een aantal nota's en visies hoeven niet ontwikkeld hoeven te worden naast dit stuk, omdat de beleidskaders hierin voldoende beschreven worden. Dit geldt voor:

- Wmo- beleidsplan 2011-2014
- nieuwe sportnota
- onderwijsvisie

De relatie met de prestatievelden van de Wmo

Het is een wettelijke verplichting om eens in de vier jaar beleid op gebied van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) vast te stellen. Het huidige Wmo-beleidsplan van de gemeente Purmerend is tot eind 2011 van kracht. Dat betekent dat de kaders voor het Wmo-beleid dit jaar opnieuw door de gemeenteraad vastgesteld dienen te worden. In de wet is geregeld dat alle prestatievelden hierbij aan bod moeten komen. Het Maatschappelijk beleidskader beschrijft de kaders voor het beleid op al deze Wmo-prestatievelden. Onderstaande tabel geeft een overzicht van welke Maatschappelijke opgaven de beleidskaders voor welke Wmo-prestatievelden betreffen.

Prestatievelden Wmo	Maatschappelijke opgaven							
	1a. Een gezonde geest in een gezond lichaam (gezondheid en sport)	1b. Kunst en cultuur verrijken de stad	1c. Je verantwoordelijk voelen voor je eigen buurt (leefomgeving)	2a. Jeugd: op de toekomst voorbereid	2b. Jeugd: steun en zorg waar nodig	3a. Drempels weg: ook mensen met lichamelijke en verstandelijke beperkingen kunnen meedoen in Purmerend	3b. Drempels weg: mensen met fysieke, verstandelijke en/ of (sociaal) psychische beperkingen kunnen participeren	3c. Drempels weg: Ook mensen met beperkingen in financiën en taal of gestigmatiseerd op grond van achtergrond....
1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.	X	X	X	X	X	X	X	X
2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.				X	X			
3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning.	X	X	X	X	X	X	X	X
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers.	X	X	X	X	X	X	X	X
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.	X	X	X	X	X	X	X	X
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer.	X	X	X	X	X	X	X	X
7. Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang.							X	
8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.							X	
9. Het bevorderen van verslavingsbeleid.							X	

Hoofdstuk 3 Toetsingskader aanbod

De nieuwe aanpak houdt in dat er een steeds grotere rol is weggelegd voor maatschappelijke instellingen en burgers. De volgende uitgangspunten en principes staan hoog in het vaandel in de gemeente Purmerend en bij de Purmerendse instellingen en spelen een grote rol bij de subsidieverlening. Ze moeten, daar waar mogelijk, tot uiting komen in de invulling van de maatschappelijke opgaven.

3.1 Algemene uitgangspunten

1. De burger centraal
  - Behoeften van de klanten/burger zijn uitgangspunt
  - Overheid staat voor algemeen belang en zorg voor de zwaksten
2. Uitgaan van eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid van bewoners
  - Zelf laten doen/bepalen, zelf (deels) betalen
  - Gericht op (vergroten) zelfredzaamheid
  - Met zoveel mogelijk inzet van de sociale omgeving
  - Indien nodig inzet van vrijwilligers/ professionals
3. Laagdrempelig aanbod
  - Met inachtneming van het inzicht dat de gemeente niet alle beperkingen weg kan nemen
  - Vanuit de wijk goed bereikbaar
  - Betaalbaar en waar mogelijk profijtbeginsel
4. Recht doen aan verschillen tussen mensen

3.2 Algemene organisatorische principes

1. Draagkrachtbeginsel
  - Bezuinigen door verhoging van de eigen bijdragen met in achtneming van het draagkrachtbeginsel, d.w.z. dat degenen die het kunnen betalen meer betalen, en dat degenen die het niet kunnen betalen zich kunnen beroepen op het minimabeleid;
2. Meer markt en maatschappij
  - We vragen aan degenen die het kunnen betalen een hogere prijs. In het verlengde daarvan ligt het oppakken van de taak door de markt cq. maatschappij en het tegelijkertijd afstoten van deze taak door de gemeente.
3. Efficiënter organiseren
  - Overlap/dubbelingen wegwerken. Overhead verminderen o.a. door samenwerking tussen instellingen of door de verantwoordingsstructuur te veranderen.
4. Bundeling
  - Het bundelen van financieringsstromen door taken uit verschillende beleidsvelden met elkaar te verbinden waardoor synergievoordelen ontstaan.

3.3 Financiële uitgangspunten

De onderstaande uitgangspunten zijn in een eerder stadium al gebruikt en zullen opnieuw worden gehanteerd bij de verschillende maatschappelijke opgaven.

1. Is er sprake van een wettelijke taak van de gemeente?

2. Zo nee, is er sprake van een maatschappelijk probleem als de gemeente deze activiteit niet meer subsidieert?

3. Kunnen de nu gesubsidieerde activiteiten blijven bestaan zonder of met minder subsidie van de gemeente?

3.4 Uitgangspunten uit het coalitie-akkoord

In het coalitie-akkoord 2010-2014 'Alle hens aan dek' staan de volgende uitgangspunten centraal:

- kwetsbare groepen daar waar nodig ondersteunen
- accommodaties zo goed mogelijk gebruiken
- actief betrekken van scholieren, bewoners, ondernemers en instellingen bij de leefbaarheid in de buurt
- brede toegankelijkheid belangrijke voorzieningen
- kleine waarderingssubsidies voor vrijwilligersorganisaties ontzien
- eigen bijdragen daar waar mogelijk

Hoofdstuk 4 Maatschappelijke opgaven

In samenspraak met het maatschappelijk middenveld en (vertegenwoordigers van) Purmerenders zijn tijdens het traject Bezuinigen met beleid de belangrijkste maatschappelijke opgaven voor Purmerend voor de komende jaren geformuleerd. De centrale vraag bij het formuleren van deze opgaven was: "Wat kunnen we concreet bereiken voor en met de Purmerenders?" En: "wat heeft daarbij prioriteit?" En tenslotte: "doen we daarvoor nu de juiste dingen en doen we ze goed?"

Het centrale uitgangspunt hierbij was:

"Iedereen kan meedoen in Purmerend!"

De maatschappelijke opgaven die hieruit naar voren kwamen zijn:

Thema 1: Goed leven in Purmerend

- 1a) Een gezonde geest in een gezond lichaam (gezondheid en sport)
- 1b) Kunst en cultuur verrijken de stad en zijn inwoners
- 1c) Je verantwoordelijk voelen voor je eigen buurt (leefomgeving)

Thema 2: De jeugd heeft de toekomst

- 2a) Steun en zorg waar nodig → 'herstel van het gewone leven'
- 2b) Op de toekomst voorbereid (educatie, wonen, brede ontwikkeling)

Thema 3: Drempels weg

- 3a) Ook mensen met lichamelijke en verstandelijke beperkingen kunnen meedoen in de Purmerendse samenleving
- 3b) Mensen met psychische en sociale beperkingen kunnen zo lang mogelijk zelfstandig participeren in de samenleving
- 3c) Ook mensen met beperkingen in financiën en taal of gestigmatiseerd op grond van achtergrond kunnen meedoen in de samenleving

In dit hoofdstuk worden deze maatschappelijke opgaven beschreven zodat zij - in samenhang met de maatschappelijke uitgangspunten (het toetsingskader) uit Hoofdstuk 3 richtinggevend kunnen zijn voor de inzet van alle maatschappelijke capaciteit.

Thema 1: Goed leven in Purmerend

Maatschappelijke opgave 1a. Een gezonde geest in een gezond lichaam (gezondheid en sport)

Sport en bewegen zijn voor vele Purmerenders een zinvolle vrijetijdsbesteding. Het verenigingsleven in de sport is sterk ontwikkeld en heeft daardoor een belangrijke functie in de stad en wijken. Als plek waar mensen gezond bezig zijn, elkaar ontmoeten en zich inzetten voor het reilen en zeilen van een vereniging. In Purmerend ligt het accent op bevordering van de breedtesport. De bouw van een nieuwe multifunctionele sporthal zal daar mede impulsen aangeven.

Sport is bij uitstek de sector waar reeds veel zelfwerkzaamheid bestaat en vele vrijwilligers actief zijn. In elke wijk zijn er sportverenigingen of zijn deze vanuit de wijken gemakkelijk bereikbaar. Er is sprake van een laagdrempelig aanbod, in alle wijken zijn er sportaccommodaties.

De hoofdpogave laat zich vertalen naar de volgende subopgaven:

- Mensen maken gezonde keuzes
- Bewegen is gezond/noodzaak
- Samen sporten is leuk en verbindt
- Toegankelijke sportvoorzieningen

De ambities bij de subopgaven

Mensen maken gezonde keuzes

- Afname van overgewicht
- Terugdringen van problematisch middelengebruik
- Toename van psychische gezondheid en welbevinden

Mensen beslissen over hun eigen leefstijl. De keuze voor een gezonde leefstijl wordt makkelijker gemaakt wanneer er betrouwbare en toegankelijke informatie en goede en bereikbare voorzieningen zijn. Mensen ervaren zo min mogelijk belemmeringen om gezond te kunnen leven. Dat betekent terughoudendheid met ge- en verboden, ongevraagd advies en keuzebeperkingen vanuit de overheid. Betrokkenheid van bedrijfsleven, welzijn, onderwijs en zorg is daarbij nodig.

Bewegen is gezond/noodzaak

- Meer mensen bewegen en sporten
- Meer mensen zijn gezonder
- Mensen uit alle wijken sporten

Vanwege het positieve effect van sporten en bewegen op gezondheid van mensen is de opgave om meer mensen te stimuleren om te sporten/bewegen.

Samen sporten is leuk en verbindt

- Stabilisering ledenaantal van verenigingen
- Meer eigen inkomsten verenigingen
- Behoud vrijwillige inzet

Door de toenemende vergrijzing is consolidering van de ledenaantallen van verenigingen al een flinke opgave. Verenigingen zullen zelf meer eigen inkomsten moeten zien te werven.

Toegankelijke sportvoorzieningen

- Rapportcijfer over kwaliteit en aanbod sportvoorzieningen blijft ten minste gelijk
- % Jeugdleden neemt niet af (% van de totale jeugd in Purmerend)
- % Seniorleden neemt toe gelijk met het aantal senioren
- behoud van voldoende mogelijkheden met een laag inkomen
- % Leden met een beperking neemt niet af

Voor mensen met een beperking zijn er in Purmerend weinig mogelijkheden. Daar ligt een uitdaging. Ook mensen van allochtone afkomst zijn ondervertegenwoordigd in de sportsector.

Cijfers van nu	
% van de bevolking dat zijn gezondheid als matig tot slecht ervaart	13%
% van de bevolking dat minstens 1 keer per maand sport	50 %
% van de bevolking dat voldoet aan bewegingsnorm	51 %
% van de 5 - 17-jarigen dat lid is van een sportvereniging	40 %
% van de 18 - 64-jarigen dat lid is van een sportvereniging	8 %
rapportcijfer aantal sportvoorzieningen	7,3
rapportcijfer kwaliteit sportvoorzieningen	7,1

Prioriteiten

Het behoud/bevorderen van vrijwilligerswerk in de sport is een belangrijke prioriteit. Verenigingen zullen voorts meer eigen inkomsten moeten verwerven. Medegebruik van verenigingsaccommodaties wordt daarom steeds belangrijker.

Relatie tot bestaand beleid

Bij het opstellen van deze opgave is gebruik gemaakt van de volgende beleidsnota's: de Nota gezondheidsbeleid 2008-2012 alsmede de recent verschenen landelijke notitie gezondheidsbeleid en de Sportnota. De kaders in deze maatschappelijke opgave zullen op een aantal beleidsterreinen verder uitgewerkt worden, zoals op het gebied van sportaccommodaties. Ook is het wettelijk verplicht om eens in de vier jaar een nota gezondheidsbeleid op te stellen.

Maatschappelijke opgave 1b. Kunst en cultuur verrijken de stad en zijn inwoners

Kunst en cultuur hebben hun eigen intrinsieke waarde. Daarnaast maken de aanwezigheid van voorzieningen op dit gebied Purmerend aantrekkelijk als stad om in te wonen, te verblijven, om te vestigen. De voorzieningen op dit terrein zijn vooral stedelijk van karakter. Op wijkniveau kunnen activiteiten op het gebied van cultuureducatie plaatsvinden.

De hoofdpogave laat zich vertalen naar de volgende subopgaven:

- Iedereen moet kunst en cultuur kunnen ervaren (theater, beeldende kunst, evenementen, buiten en binnen)
- Cultuur moet je leren kennen (bibliotheek, educatie, musea, historie)
- Zelf doen (muziekonderwijs, creativiteit, amateurkunsten)

De ambities bij de subopgaven

Iedereen moet kunst en cultuur kunnen ervaren

- Consolidering aantal bezoekers evenementen, podia, musea, bibliotheek, amateurkunst
- Waardering voor individuele voorzieningen blijft gelijk (nulmeting nog te doen)
- Waardering voor de bijdrage die kunst en cultuur leveren aan de leefbaarheid van de stad blijft gelijk (nulmeting nog te doen)

In een financieel slechte tijd waarbij de kunst en cultuursector over de hele breedte te maken heeft met bezuinigingen (ook vanuit het rijk en de provincie) is consolidering van de bezoekersaantallen reeds een grote opgave. Met name voor de podiumkunsten geldt dat omdat deze ook te maken krijgt met een BTW-verhoging van 19% op de kaartjes. Sommige instellingen moeten meer bezoekers trekken zowel op de eigen terreinen als in de commerciële sfeer, om de exploitatie te verbeteren.

Cultuur moet je leren kennen

- In het algemeen groter bereik cultuureducatie
- Groter aantal bezoekers/leden

De eerste kennismaking met kunst en cultuur in zijn vele schakeringen en verschijningsvormen behoort tot de verantwoordelijkheid van ouders en scholen. De gemeente stimuleert in het kader van de brede ontwikkeling in het basisonderwijs dat de budgetten vooral ook ingezet worden voor cultuureducatie zodat kinderen kennis maken met vele vormen van cultuur.

Zelf doen

- Groter bereik muziekonderwijs
- Meer beoefenaren/deelnemers amateurkunst

Muziekonderwijs hoort meer en meer op de scholen thuis zodat een breder bereik mogelijk is. In dit kader past ook op het gebied van huisvesting samenwerking met het onderwijs. Daarnaast wordt ook in de commerciële sfeer muziekonderwijs gegeven. Dat betekent dat de markt in een aantal voorzieningen voorziet die tot nu toe ook gesubsidieerd worden aangeboden.

Cijfers van Nu

Beleidsveld kunst, cultuur en cultuureducatie	
Waardering Purmaryn	7,7
Waardering P3	7,2
Waardering Purmerends museum	6,9
Waardering centrum voor de kunsten Wherelant	7,1
Waardering Filmhuis	-
Waardering de Verbeelding	7,1
Waardering Muziekschool	7,1
Waardering Bibliotheek	7,9
Waardering Reuring	7,9
Waardering Nazomerfeesten	7,8
Waardering Kunst in de openbare ruimte	6,5
Waardering bijdrage kunst en cultuur aan de aantrekkelijkheid van Purmerend als stad	7,0
Beleidsveld sport en bewegen	
Waardering Leeghwaterbad	6,7
Waardering sportvoorzieningen	7,2
Waardering Purvak	7,9

Prioriteiten

De belangrijkste opgave is in een krimpend financieel perspectief het hoofd boven water te houden en bezoekersaantallen te consolideren. De sector staat onder druk van de reeds doorgevoerde bezuinigingen op het niveau van de gemeente. Daar bovenop komen de bezuinigingen van provincie en rijk. Gewaakt zal worden voor een algehele verschraling van het culturele klimaat. Belangrijke voorzieningen zoals de bibliotheek, zullen breed toegankelijk moeten blijven. Van groot belang is het efficiënte gebruik van de aanwezige accommodaties en reductie van kosten door slimme samenwerking.

Relatie tot bestaand beleid

Een aantal ambities uit de Cultuurnota is in deze tijd niet meer te realiseren zoals professionalisering en kwaliteitsverbetering van een aantal voorzieningen. De bouw van een nieuw theater is tot na de collegeperiode 2010-2014 uitgesteld. Veeleer zal het gaan om consolidering van het huidige theateraanbod en waar mogelijk het bereiken van een betere exploitatie. Dat geldt ook voor de overige voorzieningen op het gebied van de podiumkunsten. De ambities uit de notitie Podiumkunsten zijn derhalve niet haalbaar. De subsidiering van de cultuureducatie in het basis- en voortgezet is in een eerdere bezuinigingsronde beëindigd. Er werd verwezen naar de eigen verantwoordelijkheid van ouders en scholen. Scholen kunnen keuzes maken bij de inzet van gelden die beschikbaar komen uit het gemeentelijk beleid Brede ontwikkeling. Ook gaan er vanuit het ministerie van OC&W nog middelen naar scholen (€ 10,90 per kind voor cultuureducatie). Hiermee is de basis vervallen onder de deelnotitie Cultuureducatie in het onderwijs. De uitgangspunten van de deelnotitie Kunst in de openbare ruimte en het atelierbeleid blijven van kracht. Hier zal wel naar andere financiering worden gekeken zoals dat de overheid wel verantwoordelijk blijft voor het onderhoud aan bestaande kunstwerken, maar dat de overheid de komende jaren geen middelen inzetten voor nieuwe kunstwerken. Bij nieuwbouwprojecten zullen ontwikkelaars gevraagd worden om kunst als onderdeel van de projecten mee te nemen. Ook zal de eigen verantwoordelijkheid van kunstenaars voor hun huisvesting toenemen.

Maatschappelijke opgave 1c. Je verantwoordelijk voelen voor je eigen buurt leefomgeving

Uitgangspunt is dat iedereen een plek heeft in Purmerend en dat mensen prettig wonen in hun buurt waar ze kunnen en willen wonen. Belangrijk voor deze opgave is het ontwikkelen van eigen kracht en het versterken van de zelfwerkzaamheid en het zelfoplossend vermogen van mensen. Op plekken waar het qua leefbaarheid en sociale cohesie niet vanzelf goed gaat, worden mensen gestimuleerd om problemen zelf aan te pakken, in plaats van dat de overheid dat doet. Dat komt vaak niet vanzelf tot stand. Dat vraagt om het maken van verbinding en samen met buurtbewoners zoeken naar mogelijkheden en oplossingen. De afgelopen paar jaar zijn er een aantal goede succesvolle voorbeelden geweest in Purmerend die veel kennis hebben opgeleverd. Deze voorbeelden dienen als inspiratie voor toekomstige projecten. Een belangrijke les die geleerd is, is dat het maken van verbinding essentieel is en dat samen met buurtbewoners moeten worden gezocht naar mogelijkheden en oplossingen. Professionals (zowel van de gemeente als die in het welzijnswerk) die de verbinding moeten maken en de taak hebben te stimuleren en te ondersteunen, zullen moeten leren hoe ze dit met succes kunnen doen. Dit zal met vallen en opstaan gepaard gaan. Voor professionals is het daarom belangrijk dat zij binnen hun werkzaamheden ruimte krijgen om deze werkwijze eigen te maken en dat ze hiervoor de tijd krijgen. Het is dus een leerproces dat als het een eind op streek is, vruchten afwerpt. Uiteindelijk zal de professionele inzet een tandje minder kunnen. De kost gaat voor de baat uit.

Het kader waarbinnen dit zal moeten gebeuren moet aansluiten bij de behoefte of de aard van het probleem. Afhankelijk van de situatie kan dit gebeuren op buurt-, straat- of blokniveau of alleen bijvoorbeeld in een flat. Als het gaat om 'schoon, heel en veilig' is de gemeente in veel gevallen verantwoordelijk. Maar ook corporaties, welzijnsorganisaties ondernemers en de bewoners zelf, zijn er voor verantwoordelijk. De gemeente heeft binnen dit kader een ondersteunende taak als het gaat om bevorderen van de betrokkenheid bij de buurt en het versterken van sociale cohesie en zelfredzaamheid. Samen met organisaties die in de buurt actief zijn moet er voor gezorgd worden dat er verbinding met en tussen buurtbewoners wordt gecreëerd.

De hoofdpogave laat zich vertalen naar de volgende subopgaven:

- Schoon, heel en veilig
- Iedereen, niemand uitgezonderd, heeft een plek in de buurt
- Meer betrokken bij en verantwoordelijkheid voor de woonomgeving
- Meer rekening houden met elkaar en zorgen voor elkaar

De ambities bij de subopgaven

Schoon, heel en veilig

- Mensen doen meer zelf in plaats het probleem zonder meer neer te leggen bij de gemeente
- Het rapportcijfer voor prettig wonen in de buurt minimaal gelijk houden
- Het aantal overlastmeldingen neemt af

Schoon, heel en veilig is een noodzakelijke voorwaarde voor het ontstaan van betrokkenheid en verantwoordelijkheid. Pas als dit op orde is, kunnen de stappen worden gezet om betrokkenheid en verantwoordelijkheid in de buurt te vergroten, zodat bewoners zich zelf ook verantwoordelijk gaan voelen voor schoon, heel en veilig.

Iedereen, niemand uitgezonderd, heeft een plek in de buurt

- Een open proces waarbij de vraag startpunt is.

De opgave is dat iedereen zich thuis voelt in de buurt. Dat betekent dat buurtbewoners rekening houden met elkaar. Bovendien betekent het dat mensen met een beperking zoveel mogelijk binnen hun eigen buurt de begeleiding kunnen ontvangen die zij nodig hebben. Als het kan doen zij hiervoor een beroep op mantelzorgers of zorgzame burenen. Als dat niet kan, of in aanvulling op de goede zorg van bekenden, kunnen ze in de buurt terecht voor professionele ondersteuning. Dat iedereen zich thuis voelt in de buurt betekent ook dat er een klimaat in de buurt heerst waarin ouders worden gesterkt bij het opvoeden, waarin jongeren rekening houden met de buurt en ook de ruimte krijgen om op te groeien.

Dat wordt bereikt met een open oriëntatie naar de buurtbewoners en het zoeken van verbinding. Dit vraagt om voorzieningen die aansluiten bij de behoefte van de wijk. Voordat oplossingen geboden worden is het van belang eerst goed te onderzoeken wat de vraag is.

Meer betrokken bij en verantwoordelijkheid voor de woonomgeving

- Meer mensen zijn actief in de buurt
- Meer mensen vinden dat ze invloed hebben op de ontwikkeling van de buurt

De opgave is dat mensen meer invloed krijgen op hun eigen woonomgeving en actiever worden in hun woonomgeving.

Het gaat om het benutten van eigen kracht en zelfwerkzaamheid van mensen. Dat komt niet vanzelf tot stand. Dat vraagt in eerste instantie om verbinding maken met buurtbewoners, en vervolgens om stimuleren, ondersteunen en faciliteren. Dit kan alleen volgens het wederkerigheidprincipe, waarbij van de gemeente en de betrokken organisaties een slagvaardige werkwijze wordt gevraagd. Er moet de ruimte worden geboden om op serieuze vragen uit de wijk te reageren.

Meer rekening houden met elkaar en zorgen voor elkaar

- Het streven is om een zorgzame buurt te zijn, waar professionele ondersteuning aanvullend is op de ondersteuning van mantelzorgers, zorgzame burenen en vrijwilligers
- Mensen worden in staat gesteld mantelzorg te (blijven) verlenen en handelen hiernaar
- Burenhulp neemt toe
- Meer mensen doen vrijwilligerswerk
- Score sociale kwaliteit van de buurt neemt toe

De opgave is dat mensen meer samenlevingsbewust worden: prettig wonen betekent rekening houden met elkaar, elkaar aan kunnen spreken en elkaar helpen. Het gaat ook om het benutten van de bereidheid om maatschappelijk iets te betekenen voor een ander. De vraag, niet de oplossing, is hierbij het startpunt. Dit vraagt van professionals het vermogen te verbinden, stimuleren, ondersteunen en faciliteren.

Cijfers van nu	
Rapportcijfer prettig wonen in de buurt	7,3
Rapportcijfer sociale kwaliteit van de buurt	5,8
% inwoners dat aangeeft actief betrokken te zijn in de buurt	11
% inwoners dat vrijwilligerswerk doet	19
% inwoners dat het aantal sociale contacten onvoldoende vindt	13
% inwoners dat zegt onvoldoende geïnformeerd te worden over ontwikkelingen in de wijk	34
% inwoners dat zegt voldoende mogelijkheden te hebben gehad hun mening te geven.	40

Prioriteiten

De voornaamste opgave is de toename van de zelfwerkzaamheid en verantwoordelijkheid voor de eigen leefomgeving en voor het leefklimaat in de buurt. Vrijwilligerswerk, burenhulp en mantelzorg zijn de kernbegrippen. De maatschappelijke instellingen gaan vooral uit van de eigen kracht van inwoners en bevorderen deze.

Relatie tot bestaand beleid

Een deel van deze ambities betreft nieuw beleid dat nog niet is vastgesteld. Voor een groot deel zijn de ambities gelijk gebleven. De richting van het beleid is dus goeddeels hetzelfde. Het is de kunst om in een open proces de buurtbewoners, geïnspireerd en ondersteund door de welzijnsinstellingen, te bewegen zelfredzamer, zelfwerkzamer en actiever te worden. De welzijnsinstellingen zitten al op het spoor van dit welzijnswerk 'nieuwe stijl'.

Thema 2: De jeugd heeft de toekomst

Maatschappelijke opgave 2a. Steun en zorg waar nodig → 'herstel van het gewone leven'

Gezond en evenwichtig opgroeien vraagt om een omgeving die veiligheid biedt. Waar liefde en genegenheid vanzelfsprekend zijn, waar ruimte is om talenten optimaal te ontdekken en te ontplooien. Waar een kind gewoon kind kan zijn en spelend de wereld leert kennen. Als om welke reden dan ook deze voorwaarden (tijdelijk) in het geding zijn, wordt dat vroeg onderkend en is ondersteuning krijgen belangrijk en mogelijk. Dat geldt voor de terreinen opvoeden, opgroeien en brede ontwikkeling via onderwijs. Het inzetten of herstellen van eigen kracht is het uitgangspunt bij het bieden van hulp. De hulp is gericht op het herstel van het gewone leven. Onderwijs en jeugdzorg dienen goed op elkaar aan te sluiten en elkaar te versterken.

Een belangrijke opgave voor de gemeente is dat per 2014 de gemeente verantwoordelijk is voor de gehele jeugdzorg. Dat biedt onder meer de kans om een steviger verbinding te maken tussen het preventieve en curatieve domein. Bovendien zal in de uitwerking van deze opgave in beleid expliciet aandacht zijn voor de context van het kind.

De hoofdpogave laat zich vertalen naar de volgende subopgaven:

- Hulp bij opvoeden/snelle en passende ondersteuning
- Weten wat er speelt
- Elkaar helpen met raad en daad
- Hulp ook op vrijwillige basis
- Samenwerking
- Opvang als dat nodig is

De ambities bij de subopgaven

Hulp bij opvoeden/snelle en passende ondersteuning

- Eerder herkennen van problemen bij het opgroeien. Hoe vroeger interventies kunnen worden gepleegd hoe beperkter de schade en hoe minder ingrijpend de gevolgen
- Meer gebruik van het eigen netwerk en vrijwillige ondersteuning
- Meer inzet van eigen kracht instrumenten

Iedere opvoeder is in bepaalde situaties wel eens onzeker over hoe te handelen. Vaak biedt intuïtie een uitkomst, maar als dat niet volstaat is hulp vragen een goede zaak. Dat kan bij familie, vrienden of buurtgenoten. Als er toch professionele hulp of informatie nodig is dan moet die snel en makkelijk bereikbaar zijn.

Niet alle opvoeders en kinderen trekken zelf aan de bel bij problemen. In dat geval is er een alerte omgeving, die snel herkent wat er speelt. Zorgen en signalen worden door hen gemeld bij daarvoor bestemde meldpunten. Het gaat dan om zaken als mishandeling, eenzaamheid, ziekte, pestgedrag.

Weten wat er speelt

- Eerder herkennen van problemen bij het opgroeien

In algemene voorzieningen, zoals het onderwijs en de jeugdgezondheidszorg, worden problemen snel herkend. Dit kan variëren van problemen met leren tot een lastige thuissituatie, of gewoon niet lekker in je vel zitten. Na herkenning wordt snel en accuraat op de problemen ingespeeld, zonder onnodig te problematiseren. Er wordt ondersteund bij het in eigen kring oplossen van de probleemsituaties.

Elkaar helpen met raad en daad

- Meer gebruik van het eigen netwerk en vrijwillige ondersteuning

Voor milde problemen wordt gebruik gemaakt van kennis in het eigen netwerk. Bij lastiger problemen worden professionals ingeschakeld, die in eerste instantie probeert het eigen netwerk te organiseren.

Hulp ook op vrijwillige basis

- Meer gebruik van het eigen netwerk en vrijwillige ondersteuning

Een extra maatje om mee te sparren of hulp bij huiswerk te maken, een volwassene die ondersteuning biedt bij de moeilijke overgang van basisschool naar voortgezet onderwijs, iemand die ouders helpt omdat ze nog niet zo goed thuis zijn in Nederland: zij bieden mogelijkheid om talenten te ontwikkelen.

Samenwerking

In situaties waarbij meerdere instellingen betrokken zijn bij hulpverlening aan een kind of gezin is samenwerking vanzelfsprekend. Zij weten van elkaar wat ze doen en er is één plan, voor één gezin met één coördinerend persoon.

Opvang als dat nodig is

Als het echt niet anders kan en als dat nodig is wordt er een alternatief geboden voor thuis, zodat de ontwikkeling door kan gaan en veiligheid geborgd is.

Het kunnen ontwikkelen van een veilige hechting is een van de allerbelangrijkste onderdelen van de opvoeding.

Cijfers van nu	Aantal	Percentage
Kinderen 0-3 jaar	3.168	4%
Kinderen 4-11 jaar	7.659	9,5%
Jeugd 12-17 jaar	5.982	7,5%
Jongeren 18-25 jaar	7.321	9,3%

Prioriteiten

Absolute topprioriteit vormt het vroeg signaleren van problemen en adequaat ingrijpen. Daarbij wordt vooral gebruik gemaakt van eigen kracht. Informatie is goed en gemakkelijk bereikbaar. Ondersteuning wordt geboden zonder direct te problematiseren. Als sluitstuk is er een veilig en inspirerend alternatief voor thuis.

Relatie tot bestaand beleid

In deze opgave is gebruik gemaakt van beleid zoals beschreven in de Jeugdvisie en in het Beleidsplan Centra voor Jeugd en Gezin. De kaders uit deze maatschappelijke opgave zullen voort- en uitgebouwd worden in beleid op de transitie van de jeugdzorg naar de gemeente.

Maatschappelijke opgave 2b. Op de toekomst voorbereid (educatie, wonen, brede ontwikkeling)

Purmerend vergrijst en ontgroent. Jongeren gaan elders wonen, vanwege studie, maar ook vanwege gebrek aan woonruimte. Een tekort op de arbeidsmarkt dreigt. Met name in de zorg zullen straks vele handen nodig zijn.

De leeftijdscategorie 0 t/m 23 jaar willen we in staat stellen voldoende kennis en vaardigheden te ontwikkelen om met succes een opleiding te volgen, de arbeidsmarkt te betreden en een zelfstandig leven op te bouwen. Daartoe worden zowel preventieve als curatieve instrumenten ingezet. Belangrijk: onderwijs, werk en woonruimte.

De hoofdpogave laat zich vertalen naar de volgende subopgaven:

- Aandacht voor emotionele en cognitieve ontwikkeling
- Sluitend en laagdrempelig zorgaanbod op scholen
- Borging maatschappelijke inbedding van jongeren
- Onderwijs dat afgestemd is op wensen en mogelijkheden van leerlingen
- Adequate en toekomstbestendige onderwijshuisvesting
- Afstemming onderwijs en arbeidsmarkt
- Geschikte woningen voor jongeren, met een acceptabele wachttijd
- Voldoende mogelijkheden tot brede ontwikkeling

De ambities bij de subopgaven

Aandacht voor emotionele en cognitieve ontwikkeling

- Voldoende toegankelijke voorschoolse voorzieningen
- VVE-aanbod voor tenminste de Purmerendse peuters met een leerlinggewicht en voor andere peuters die te kampen hebben met achterstand
- Twee schakelklassen voor nieuwkomers, kinderen die niet of nauwelijks onderwijs in Nederland hebben gehad.
- Brede ontwikkeling met aandacht voor sport, cultuur, natuur, milieu, burgerschap, leefstijl (o.a. door inzet combinatiefunctionarissen)
- Samenwerking tussen onderwijs en instellingen voor sport, cultuur
- Voorkoming voortijdige schooluitval

Er is aandacht voor de emotionele en cognitieve ontwikkeling van kinderen en jongeren, zowel in de voorschoolse leeftijd als daarna. Iedere leerling kan zijn talenten ontwikkelen, waarbij zoveel mogelijk leerlingen uiteindelijk minimaal een startkwalificatie behalen (= minimaal mbo niveau 2 of havo), voor wie dit niet haalbaar is, moet een goed alternatief geboden worden.

Sluitend en laagdrempelig zorgaanbod op scholen

- Schoolmaatschappelijk werk, zorgcoördinatoren en zorgadviesteams signaleren en behandelen de schoolproblemen bij leerlingen in een vroeg stadium
- Onderwijs en jeugdzorg zijn er gezamenlijk verantwoordelijk voor dat jongeren niet tussen wal en schip vallen.

Via een systeem van schoolmaatschappelijk werk worden problemen van jongeren in een vroeg stadium opgemerkt en behandeld. De verschillende levenssferen van een jongere, thuis, school, op de sportclub et cetera, zijn niet strikt te scheiden. Zowel school als jeugdzorg hebben een verantwoordelijkheid als het erom gaat niemand tussen de mazen van het zorgnet te laten vallen. Men neemt de problemen van de jongeren niet over, maar biedt ondersteuning en betreft de sociale omgeving erbij.

Borging maatschappelijke inbedding van jongeren

- Via maatschappelijke stages leren jongeren wat het is om vrijwillig iets voor de samenleving te betekenen

Maatschappelijke stages zijn een goed middel om jongeren burgerschap en aandacht voor hun omgeving bij te brengen. Vanaf schooljaar 2011/2012 verplicht onderdeel van het curriculum. Een gevarieerd stageaanbod en een juiste matching van leerling en stageplaats is belangrijk. Dat kan via de stagemakelaar.

Onderwijs dat afgestemd is op wensen en mogelijkheden van leerlingen

- Kosten vervoer naar dichtstbijzijnde voor de leerling toegankelijke school leidend
- Binnen Purmerend alleen leerlingvervoer als de school adviseert dat dat in een individueel geval noodzakelijk is

Het leerlingenvervoer wordt beperkt tot een kleine groep die echt niet zonder kan. Verder wordt vervoer eigen verantwoordelijkheid van de ouders. Wel streven naar thuisnabij onderwijs.

Adequate en toekomstbestendige onderwijshuisvesting

- Schoolgebouwen in overeenstemming met hedendaagse eisen
- Goed onderhoud, een goed binnenklimaat, afgestemd op onderwijskundige noodzaak en zo mogelijk gecombineerd met peuterspeelzaal
- Brede school als ontwikkelconcept niet als huisvestingsconcept, waarbij aandacht voor multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen

Afstemming onderwijs en arbeidsmarkt

- Voldoende stageplaatsen
- Voldoende leerwerkplekken
- Stimuleren dat werkgevers kansen bieden aan jongeren uit Purmerend

Geschikte woningen voor jongeren, met een acceptabele wachttijd

- Woonbeleid vriendelijker voor jongeren

De ambitie is om jongeren in Purmerend te houden. Daarvoor is extra aandacht voor jongeren in het woonbeleid nodig. Uitwerking hiervan vindt plaats in het kader van de Woonvisie.

Voldoende mogelijkheden tot brede ontwikkeling

- Cultureel werk voor kinderen en jongeren
- Mogelijkheden voor ontmoeting
- Het nemen van verantwoordelijkheid voor de eigen buurt wordt gestimuleerd
- Mogelijkheden voor sport en cultuur

De gedachte is om kinderen, naast de verplichte scholing, zowel op school als in de naschoolse opvang, op een speelse manier in contact te brengen met een aantal belangrijke aspecten van de samenleving zoals sport en beweegmogelijkheden, cultuuruitingen, natuur en milieu, vreedzaam communiceren, zorg voor de directe leefomgeving, enz. Met als doel ze de kans te geven zich te ontwikkelen tot zelfredzame, sociale, betrokken en verantwoordelijke burgers van deze stad. Essentieel daarbij is dat kinderen aan brede ontwikkeling plezier beleven. Daarmee werk je duurzaam aan de leefbaarheid van de stad.

Cijfers van nu		
	Aantal	Percentage
Kinderen 0-3 jaar	3.168	4%
Kinderen 4-11 jaar	7.659	9,5%
Jeugd 12-17 jaar	5.982	7,5%
Jongeren 18-25 jaar	7.321	9,3%
Voortijdig schoolverlaters	272 ³	
Wachttijd sociale huur	6-8 jaar	

Momenteel is 30% van de 80.000 inwoners van Purmerend onder de 25 jaar. Dat cijfer neemt af: de stad vergrijsst en ontgroent. Van de jongeren tussen de 20 en de 29 jaar woont 52% bij hun ouders. De wachttijd voor een sociale huurwoning voor jongeren, 6 à 8 jaar, heeft daar zeker mee te maken. Ter illustratie: enkele jaren geleden werden 33 jongerenwoningen opgeleverd. Er waren 700 gegadigden.

Prioriteiten

Gezien de wachttijd voor een huurwoning is het vergroten van de mogelijkheden voor jongeren om zelfstandig in Purmerend te gaan wonen erg belangrijk. Zelfs als ze in bijvoorbeeld Amsterdam gaan studeren, kunnen ze daardoor voor de stad behouden blijven.

Zorgen dat kinderen in het onderwijs goed tot hun recht komen, presteren naar vermogen en zich breed en voorspoedig ontwikkelen is eveneens van belang. Eigenlijk begint dat al voor de schoolgaande leeftijd, in peuterspeelzaal en kinderopvang.

Om te zorgen dat jongeren goed op de lokale arbeidsmarkt terecht kunnen zouden onderwijs, bedrijfsleven en instellingen kunnen samenwerken aan het realiseren van stages (in verschillende vormen) en leerwerkplekken.

Relatie tot bestaand beleid

In deze opgave is gebruik gemaakt van het beleid ten aanzien van voorschoolse voorzieningen, voortijdig schooluitval, onderwijshuisvesting, zorg in en om het onderwijs en brede ontwikkeling en wonen. Op het gebied van onderwijsbeleid is tot nog toe geen overkoepelende visie geformuleerd. De hier geformuleerde subopgaven kunnen nu als visie worden beschouwd, met de ambities als een uitwerking daarvan. Ten aanzien van een aantal onderwerpen, zoals diversiteit in aanbod, speciaal onderwijs in Purmerend, doorstroming en overdracht van het basis- naar het middelbaar onderwijs en leerplicht, wordt de rol van de gemeente in de loop van 2012 nader uitgewerkt.

³ Bron: Ministerie OCW, voorlopige cijfers schooljaar 2009 - 2010. Zeker drie kwart van deze voortijdig schoolverlaters worden teruggeplaatst naar school of werk.

Thema 3: Drempels weg

Maatschappelijke opgave 3a. Ook mensen met lichamelijke en verstandelijke beperkingen kunnen meedoen in de Purmerendse samenleving

Drempels weg raakt aan de kern van waar het om gaat bij de uitvoering van de Wmo: het wegnemen van belemmeringen die tot gevolg hebben dat mensen niet of onvoldoende kunnen participeren in de maatschappij. Iedereen moet kunnen meedoen. Voorwaarden hiervoor zijn zelfstandig kunnen blijven wonen, in staat zijn zich voort te bewegen en een zinvol bestaan kunnen leiden.

Purmerend vergrijst. Dit leidt op termijn tot een toename van mensen die hulpmiddelen nodig hebben om zelfstandig te kunnen blijven wonen.

Een belangrijke ontwikkeling in deze opgave is de Kanteling: het anders vormgeven van de compensatieplicht in de Wmo. Het gaat er dan om uit te zoeken welke ondersteuning de burger echt nodig heeft om te kunnen participeren. Er wordt toegewerkt naar een passend resultaat. De oplossing wordt in eerste instantie gezocht bij de klant zelf, bij zijn of haar netwerk en in toeleiding tot een collectieve voorziening. Pas als laatste wordt gekeken naar de verstrekking van individuele voorzieningen. Vraagverheldering in het Wmo-loket speelt hierbij een primaire rol. Ook wederkerigheid wordt belangrijker. Om te voorkomen dat de extra inzet die hiervoor nodig is tot extra kosten leidt wordt tegelijkertijd gewerkt aan het efficiënt(er) inrichten van de werkprocessen binnen het Wmo-loket.

Nog een belangrijke ontwikkeling voor deze opgave is dat de Awbz-functie dagbesteding en begeleiding een gemeentelijke taak wordt binnen de Wmo.

De hoofdpogave laat zich vertalen naar de volgende subopgaven:

- Voorzieningen (gebouwen) zijn voor zover nodig toegankelijk voor iedereen.
- Mensen moeten kunnen blijven wonen in de door hen gewenste wijk/buurt.
- Mensen krijgen ondersteuning die bijdraagt aan het vergroten van de zelfredzaamheid.

De ambities bij de subopgaven

Voorzieningen voor iedereen toegankelijk

Die voorzieningen waarvan iedereen gebruik maakt, moeten toegankelijk zijn. In de praktijk wordt hiermee tegenwoordig rekening gehouden bij de bouw van nieuwe voorzieningen. Bestaande voorzieningen zijn/ worden hierop aangepast. De eerder gestelde doelen op het terrein van toegankelijkheid worden op dit moment voldoende gehaald, maar de ambitie van toegankelijkheid van voorzieningen is blijvend van belang.

- Meer gebruik regulier openbaar vervoer.

Mensen met een beperking moeten kunnen beschikken over de hulp(middelen) die nodig is om zich binnenshuis, om het huis en in de stad te verplaatsen. Hiertoe wordt eerst bekeken wat zij nodig hebben om gebruik te maken van het algemeen openbaar vervoer, zodat het aanvullend openbaar vervoer minder belast wordt.

Mensen moeten kunnen blijven wonen in de door hen gewenste wijk/buurt.

- Grotere inzet van vrijwilligers voor het verlenen van eenvoudige diensten en voor vriendschappelijk huisbezoek.
- Vergroten aantal levensloopbestendige woningen

Om ervoor te zorgen dat mensen zo lang mogelijk kunnen blijven wonen in de eigen wijk zijn soms fysieke hulpmiddelen nodig, soms de hulp van mensen (buren, vrijwilligers, professionals) voor klussen die men zelf niet meer aan kan, of om simpelweg de eenzaamheid te doorbreken. Het aanpassen van woningen heeft gelet op het kostenaspect niet altijd de prioriteit. Om dit voor te zijn, zijn levensloopbestendige woningen dus van belang.

Mensen krijgen ondersteuning die bijdraagt aan het vergroten van de zelfredzaamheid

- Versterken zelfoplossend vermogen
- Verschuiving van individuele naar collectieve voorzieningen
- Voldoende mogelijkheden tot zinvolle dagbesteding

Zelfredzaamheid stelt mensen in staat om mee te doen. Soms zijn hier ondersteuning, hulpmiddelen of zorg voor nodig. Ook hier geldt dat het automatisme van het voorzien hierin in de vorm van een individuele voorziening doorbroken moet worden. Het gaat er om uit te zoeken welke ondersteuning de burger echt nodig heeft om te kunnen participeren en hierbij vaker te kijken of een collectieve voorziening, zoals bijvoorbeeld dagbestedingsactiviteiten, dan wel beïnvloeding van levensstijlen van mensen, uitkomst biedt. Daarbij komt dat er een grotere behoefte aan dagbestedingstrajecten zal ontstaan doordat de functies dagbesteding en begeleiding uit de Awbz overgeheveld worden naar de Wmo.

Cijfers van nu	
Stijging % 65-plussers nu tot aan 2025	15 % => 22 % (ca. 17.500 65-plussers in 2025)
Toename aantal zelfstandig wonende 75-plussers nu tot aan 2030	5.000 => 10.000
% van de Purmerenders met een langdurige ziekte of handicap.	20 % (16.000 personen). 3 % (2.240 personen) licht tot sterk belemmerd.
% van de gebruikers vindt dat de ondersteuning/ het hulpmiddel maatschappelijke participatie bevordert	81 %
% van de gebruikers vindt dat de ondersteuning/ het hulpmiddel bijdraagt aan het zelfstandig wonen kunnen blijven wonen	84 %
Rapportcijfer over toegankelijkheid openbare gebouwen voor mensen met een lichamelijke beperking	7,3
Rapportcijfer over toegankelijkheid winkels voor mensen met een lichamelijke beperking.	7,1
Rapportcijfers over looproutes voor mensen met een lichamelijke beperking	6,6

Prioriteiten

Het gaat hierbij om de uitvoering van de kerngedachte van de Wmo en de compensatieplicht. Daarbij staat voorop innovatieve manieren te vinden om de ambities te bereiken.

Relatie tot bestaand beleid

In deze opgave is gebruik gemaakt van de Zorgvisie, de Woonvisie, Masterplan Wonen met zorg. De kantelinggedachte is nog geen bestaand beleid, dit vraagt om verdere uitwerking. Er zal sprake moeten zijn van een versterking van het preventieve aanbod om mensen met een beperking en ouderen toch in staat te stellen zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen. Ook het beleid naar aanleiding van de transitie van de Awbz-functies dagbesteding en begeleiding naar de Wmo zal nog verder uitgewerkt worden.

Maatschappelijke opgave 3b. Mensen met psychische en sociale beperkingen kunnen zo lang mogelijk zelfstandig participeren in de samenleving

Deze opgave houdt vooral in inzetten op preventie, signalering, een veilige plek om te wonen, zo veel mogelijk zelfstandig en op weg helpen. Hulpverleners worden steeds meer geconfronteerd met cliënten met een dubbele diagnostiek (verslaving en psychiatrie) of multiproblematiek (verslaving, psychiatrie en (licht) verstandelijke) beperking. Veelal is er ook problematiek aanwezig op diverse andere leefgebieden zoals wonen, werken, financiën, veiligheid etc. Zelfstandige woonruimte of tijdelijke opvang is moeilijk beschikbaar. De afstand tot de arbeidsmarkt is vaak erg groot en de participatiegelden zijn minder geworden. De rijksoverheid is voornemens om mensen met een IQ boven de 70 niet meer in aanmerking te laten komen voor gehandicaptenzorg. Daarnaast wordt de gemeente vanaf 2013 verantwoordelijk voor de extramurale begeleiding en dagbestedingsfunctie uit de Awbz. Ontwikkelingen die onze doelgroep uit deze maatschappelijke opgave groter maken maar ook ruimte geven om de opvang, begeleiding en dagbesteding nieuwe impulsen te geven. Impulsen met name door nu gescheiden Wmo en Awbz voorzieningen te combineren en voorzieningen dichter en flexibeler in de buurt te brengen. Het is een goed moment om na te denken over een herontwerp voor zorg en welzijn waarin eigen kracht en regie van de burger centraal staat met een gepaste verantwoordelijkheid voor de kwetsbaren.

De hoofdpogave laat zich vertalen naar de volgende subopgaven:

- Veilig onderkomen voor iedereen
- Zo veel mogelijk zelfstandig leven
- Anti-stigmatisering van mensen die "anders" zijn

De ambities bij de subopgaven

Veilig onderkomen voor iedereen

- Minder dak- en thuisloosheid
- Minder huisuitzettingen
- Verbeteren van de leefsituatie
- Minder relationeel geweld
- Minder recidive

Voorkomen van dakloosheid en maatschappelijke opvang van mensen die vaak meerdere problemen hebben zoals ggz-problematiek, schulden, werkloosheid en verslaving. Dit vereist dat gemeente, maatschappelijke opvang, woningcorporaties en andere partners samenwerken bij het vinden van een veilig onderkomen, bij het vinden van dagbesteding, het versterken van een sociaal netwerk en het verwerven van inkomen. Veilig onderkomen houdt in dat er geen overlast wordt ervaren, maar ook dat huiselijk geweld wordt voorkomen.

Zo veel mogelijk zelfstandig leven

- Voorkomen van zwaardere problematiek
- Betere coördinatie hulpverlening en ondersteuning
- Meer toeleiding naar zelfredzaamheid, begeleiding en dagbesteding

Een grote groep mensen, de zorgwekkende zorgmijders, heeft in principe géén zorgvraag. Hun sociaal netwerk en hun zelfredzaamheid is anders. Bij het toeleiden naar zorg moet geaccepteerd worden dat er grote verschillen zijn vanaf welk punt men zichzelf kan redden. Het gaat om het voorkomen van zwaardere (verslavings- en psycho-sociale) problematiek, bemoeizorg en dagbesteding.

Anti-stigmatisering van mensen die "anders" zijn

Stigmatisering belemmert het herstel van psychiatrische patiënten en hun behandeling als gelijkwaardige burgers. Zij krijgen steeds vaker te maken met intolerantie, onbegrip en zwart-wit denken. Door de negatieve beeldvorming tegen te gaan kan deze groep burgers zich makkelijker aansluiten bij de reguliere (collectieve) voorzieningen. Deze zijn vaak dichterbij in de eigen leefomgeving. Dit verkleint de kans op sociaal isolement en op de noodzaak een beroep te doen op professionele hulp.

Cijfers van nu	
Aantal huisuitzettingen op jaarbasis	22
Aantal jaren wachttijd voor zelfstandige woonruimte	circa 8 jaar
Aantal maanden wachttijd voor een plek in de maatschappelijke opvang	circa 6 maanden
Aantal buitenslapers (bootjes, schuurtjes, en andere onverwarmde plekken)	18
Aantal personen zonder vaste verblijfplaats (zwerfen van adres naar adres en slapen nu en dan daadwerkelijk buiten)	29
Aantal verslaafden dat gebruik maakt van methadonvoorzieningen	20 (op een totaal van 60 verslaafden)
Aantal gefinancierde plaatsen maatschappelijke opvang	61 (nog 9 te realiseren)
Aantal plaatsen crisis- cq nachtopvang	0
% van de bevolking dat overlast ervaart op straat door verslaafden, zwerfers en daklozen	minder dan 1%
Aantal zorgmijders dat al langer dan een jaar naar zorg wordt toegeleid	77
Aantal meldingen bij het meldpunt overlast en bemoeizorg	160
Aantal opgelegde tijdelijke huisverboden	29 (40 aanvragen)
Aantal gedetineerden op jaarbasis uit detentie	98

Prioriteiten

De belangrijkste prioriteiten zijn preventie, voorlichting en aansluiting bij de reguliere(collectieve) voorzieningen dicht in de eigen leefomgeving.

Relatie tot bestaand beleid

In deze opgave is gebruik gemaakt van de volgende beleidsnota's: het Stedelijk Kompas 2009 en de Notitie Huiselijk geweld 2010 (opgesteld door centrumgemeente Zaanstad).

Deze maatschappelijke opgave zal bij de herijking van het Stedelijk Kompas verdere uitwerking krijgen. Het huidige Stedelijk Kompas is in 2009 namelijk gebaseerd op de grootstedelijke aanpak van maatschappelijke opvang, terwijl de lokale situatie in Purmerend anders is dan in de vier grote steden. Ook is de aanpak van het huidige Stedelijk Kompas opgesteld met het vooruitzicht dat er voldoende middelen beschikbaar zouden zijn. Deze middelen zijn niet ontvangen. De herijking van het Stedelijk Kompas vindt plaats op basis van de daadwerkelijke aantallen en problematiek zoals die nu door de lokale partijen wordt ondervonden. De kaders in deze maatschappelijke opgave blijven voor deze beleidsnota's uitgangspunt.

Maatschappelijke opgave 3c. Ook mensen met beperkingen in financiën en taal of gestigmatiseerd op grond van achtergrond kunnen meedoen in de samenleving

Sociale zekerheid, maatschappelijke participatie en persoonlijk welbevinden worden het best bereikt via een betaalde, reguliere baan. Inkomensondersteuning, zoals een bijstandsuitkering, minima- en schuldregeling, vormt een (tijdelijk) vangnet voor hen die op enig moment niet in staat zijn een eigen, of voldoende, inkomen te verwerven.

Voor sociale zekerheid en inkomensondersteuning is de gemeente in eerste instantie verantwoordelijk. Voor betaald werk zijn werkgevers en werkzoekenden de belangrijkste actoren, al kan de gemeente een stimulerende en faciliterende rol spelen op het terrein van onderwijs en arbeidsmarkt. Daarnaast kan de gemeente, samen met werkgevers en betrokken organisaties, mensen met een grote achterstand op de arbeidsmarkt ondersteunen op weg naar werk.

Voor maatschappelijke participatie is aansluiting bij het maatschappelijk middenveld essentieel. Kern hierbij is meer uitgaan van eigen kracht en gebruik maken van het eigen netwerk voor werk en maatschappelijke participatie

De hoofdpogave laat zich vertalen naar de volgende subopgaven:

- Financiën op orde
- Op weg naar werk
- Ook mensen met weinig geld kunnen meedoen
- Iedereen kan Nederlands leren
- Niemand wordt buitengesloten

De ambities bij de subopgaven

Financiën op orde

- Preventie: zoveel mogelijk inzetten op werk en collectief aanbod (laagdrempelige voorlichting en ondersteuning bij het omgaan met budget en schulden)
- Individuele dienstverlening en klantmanagement met betrekking tot bijstand en schuldhulp
- Aanvullende ondersteuning voor de zeer kwetsbaren

In de Wet Werk en Bijstand wordt met de bijstandsuitkering voor iedereen een minimaal bestaansinkomen gegarandeerd (vangnetfunctie) voor mensen die dat (nog) niet zelf of via de partner kunnen verdienen door te werken. De gemeente voert deze wet uit.

Mensen kunnen tijdelijk in financiële problemen komen. In de Wet Schuldhulpverlening natuurlijke personen (WSNP) wordt de schuldhulpverlening geregeld. Per 2012 treedt ook de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening in werking. Daartoe heeft de gemeenteraad al beleid voor Purmerend vastgesteld. De gemeente voert regie, de uitvoering gebeurt momenteel door de gemeente, maar kan ook uitbesteed worden (besluit daarover valt in 2012). Op preventief gebied is een brede aanpak, waarbij partijen samenwerken om signalen in een vroeg stadium te signaleren en aan te pakken, nog onvoldoende ontwikkeld. Dat begint al bij het onderwijs.

Op weg naar werk

- Verhogen van de arbeidsparticipatie, met name onder jongeren, 50-plussers en laagopgeleiden
- Individuele reïntegratie voor mensen met een uitkering en arbeidsperspectief waarbij het vooral gaat om de volgende doelgroepen (mensen met een

- Maatschappelijke participatie voor alle Purmerenders
- Samenwerking in de regio met werkgevers, UWV-Werkbedrijf en onderwijs

Mensen met een uitkering en/of een beperking kunnen een beroep doen op individuele ondersteuning. De gemeente koopt daarbij trajecten reïntegratie, bemiddeling, werkervaring, stages, opleiding, werk met begeleiding (Sociale Werkvoorziening, werken met loondispensatie) in. Samenwerking met werkgevers die maatschappelijk betrokken willen ondernemen is daarbij essentieel.

Sociale activering en maatschappelijke participatie van allerlei doelgroepen (met en zonder uitkering) is een functionele, maar geen noodzakelijke taak voor de gemeente. Voor mensen met een uitkering is nog zeer beperkt geld uit het participatiebudget voor sociale activering en zorg. De gemeente wil hierin dan ook vooral de initiatieven van het maatschappelijk middenveld en burgers zelf volgen en indien nodig faciliteren.

Ook mensen met weinig geld kunnen meedoen

- Prioriteit bij kinderen van mensen met weinig geld
- Maatschappelijke participatie voor alle Purmerenders

Het gaat hier om het voorkomen van sociaal isolement en het bevorderen van volwaardige participatie van Purmerenders uit huishoudens met een inkomen dat lager is dan 120% van het minimum loon. De gemeente faciliteert met individuele inkomensondersteunende regelingen, zoals Bijzondere Bijstand en de Meedoenregeling. Vooral kinderen moeten op belangrijke maatschappelijke terreinen (onder andere sport en cultuur) mee kunnen doen.

Iedereen kan Nederlands leren, spreken, lezen en schrijven

- Minder mensen zijn laaggeletterd
- Meer mensen spreken Nederlands, daar waar zij het nodig hebben om te werken of deel te nemen aan de samenleving
- Ondersteuning op taal vraaggericht
- Herkenning en signalering door professionals en burgers
- Toegankelijke communicatie voor iedereen
- Samenwerking met werkgevers die vanuit hun maatschappelijke betrokkenheid bijdragen aan het leren van de Nederlandse taal

Er zijn veel mensen in Purmerend, zowel autochtoon als allochtoon, die moeite hebben met lezen, schrijven en digitalisering van informatie. Er zijn ook mensen die de taal nog moeten leren spreken. Er heerst veel schaamte rond laaggeletterdheid. Taalproblemen en functioneel analfabetisme kunnen leiden tot sociale en maatschappelijke uitsluiting en financiële problemen. Ook is de kans op werkloosheid en arbeidsongeschiktheid relatief groter. Ongeveer 2/3 van de groep laaggeletterden is autochtoon; 1/3 is allochtoon.

Inburgeren is niet alleen een kwestie van de taal onder de knie krijgen. Het gaat ook om de verbinding met maatschappelijke participatie en werk.

Het leren van de Nederlandse taal in woord en geschrift vergroot de kans op (arbeids)participatie en bevordert het welzijn van mensen. De gemeente wil dan ook de samenwerking zoeken met betrokken werkgevers in de regio.

Niemand wordt buitengesloten

- Minder discriminatie
- Meer ruimte voor diversiteit

De gemeente wil dat iedereen in Purmerend kan participeren. Daarvoor moet ruimte zijn voor diversiteit. Discriminatie op grond van sekse, huidskleur, leeftijd en handicap hoort daar niet in thuis. Op deze gronden komen mensen drempels tegen in de vorm van discriminatie en ongelijke behandeling die hen belemmeren aan de maatschappij deel te nemen. Op grond van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorziening (2009) moeten burgemeester en wethouders de ingezetenen van hun gemeente toegang bieden tot een antidiscriminatievoorziening. Dit om de ingezetenen een laagdrempelige, onafhankelijke mogelijkheid te bieden problemen op het gebied van discriminatie aan te kaarten.

Prioriteiten voor deze opgave

Dat meer mensen aan het werk gaan en maatschappelijk actief zijn, zijn de belangrijkste doelen binnen deze opgave. Het draagt bij aan zelfredzaamheid en participatie van burgers. Om dit te bereiken is het belangrijk oog te hebben voor zaken die deze doelen in de weg kunnen staan (geldproblemen, taal, discriminatie, werkloosheid). Prioriteit hierbij vormt het vroegtijdig signaleren van problemen en adequaat ingrijpen. Daarbij wordt vooral gebruik gemaakt van eigen kracht. Informatie moet toegankelijk zijn, ook voor mensen die niet goed kunnen lezen en schrijven. Lezen en schrijven zijn vaardigheden die als belangrijke basis dienen om verder te komen in de maatschappij. Niet alleen in werk, maar ook ter preventie van allerlei financiële- en gezondheidsproblemen. Een stevige, laagdrempelige aanpak voor deze zaken is dan ook essentieel.

Cijfers van nu	
Potentiële beroepsbevolking (15-64 jarigen):	53.667
% Potentiële beroepsbevolking dat werk heeft	72%
% Potentiële beroepsbevolking dat werkloos is	3,6% (=1927 inschrijvingen UWV)
% licht tot sterk belemmerd door langdurige ziekte	14%
Aantal mensen met bijstand	1140
Aantal mensen met arbeidsongeschiktheidsuitkering	5100 (waarvan ong. 1046 in de Wajong)
Aantal mensen in de Sociale Werkvoorziening	280
% huishoudens inkomen onder de 120% norm van het minimum loon	11%
% laaggeletterden	13% (ong. 10300 mensen, waarvan 2/3 autochtonen en 1/3 allochtonen)

Relatie tot bestaand beleid

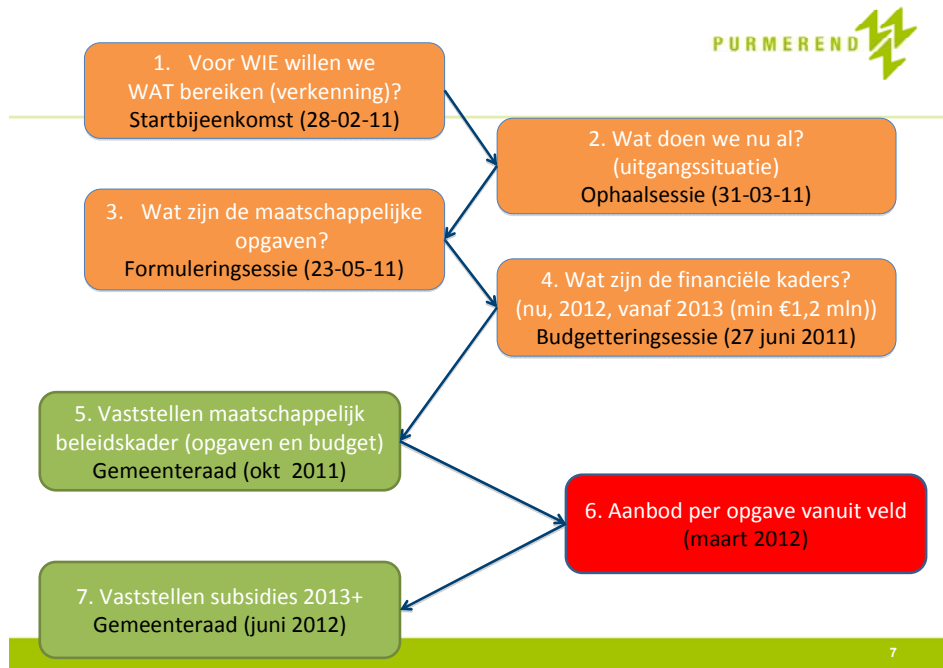
Een deel van deze ambities betreft nieuw beleid dat nog niet is vastgesteld. Het gaat dan met name om nieuw beleid in het kader van de Wet Werken Naar Vermogen, waarbij nieuwe doelgroepen door de gemeente moeten worden ondersteund. Voor een groot deel zijn de ambities gelijk gebleven. Het is vooral de uitdaging in de komende periode om werkgevers te stimuleren om maatschappelijk betrokken te ondernemen en mensen uit doelgroepen aan de onderkant van de arbeidsmarkt werk te “gunnen”. Daarnaast zal participatie ook afhangen van de eigen kracht van burgers en de vitale samenwerking in de stad met betrokken partijen uit het maatschappelijk middenveld.

In deze opgave is gebruik gemaakt van het beleid ten aanzien van schuldhulpverlening, participatie(re-integratie, inburgering en volwasseneneducatie) en minimabeleid. De

subopgaven kunnen als zodanig worden beschouwd, met de ambities als een uitwerking daarvan voor dit moment.

Bijlage 1. Proces van totstandkoming en uitvoering van het maatschappelijk beleidskader

De gemeente heeft in 2011 verschillende partijen samengebracht om gezamenlijk de toekomstige opgaven te formuleren en om de bezuinigingsopgave op maatschappelijke subsidies te realiseren. Vanaf februari 2011 is er een proces opgestart genaamd 'bezuinigen met beleid' waarin samen met het maatschappelijk middenveld een aantal stappen is doorlopen:

Het proces bezuinigen met beleid kent 7 stappen:

Stap 1 (februari 2011) gemeente en instellingen

In stap 1 werd vastgesteld - samen met de instellingen - op welke groepen inwoners de opgaven vooral moeten worden gericht, en wat we voor die verschillende groepen willen bereiken: onze ambities. Dit werd een verkenning die in de stappen 2 en 3 nader werd aangevuld.

Stap 2 (maart 2011) gemeente en instellingen

In stap 2 werd in kaart gebracht wat er nu al allemaal gebeurt voor die groepen inwoners. De gemeente deed een voorzet door overzichten te maken met wat er door de gemeente gesubsidieerd werd en van wat er verder bekend is over wat er ook door de markt aangeboden wordt. Vanuit de partners kwam er een aanvulling op dit overzicht. Ook werd in deze stap een gesprek gevoerd over wat er effectiever en efficiënter zou kunnen en werd benoemd waar overlap zit.

Stap 3 (mei 2011) gemeente en instellingen

In deze stap werd in kaart gebracht wat we willen bereiken voor de Purmerenders om ervoor te zorgen dat iedereen kan meedoen? De opgaven en ambities voor de komende jaren werden gezamenlijk geformuleerd, en er werd gedebatteerd over de uitgangspunten waaraan het toekomstige aanbod van de instellingen zou moeten voldoen.

Tussenstap (juni 2011)

Presentatie aan en discussie met de raad over het proces tot nu toe.

Stap 4 (juni 2011) gemeente en instellingen

In deze stap wordt in kaart gebracht hoeveel geld er op dit moment aan de verschillende opgaven besteed wordt. Voor 2012 blijven die middelen in principe gelijk. Dat is het overgangsjaar. Maar vanaf 2013 moet het met 1,2 miljoen euro minder. De instellingen werden op deze bijeenkomst gevraagd om met ideeën te komen om met minder geld toch de maatschappelijke opgaven te kunnen realiseren. Deze worden opgenomen in het maatschappelijk beleidskader. Daar waar deze methodiek niet leidt tot 1,2 miljoen euro bezuinigingen zal het college een aanvullend voorstel doen.

Stap 5 (oktober 2011) gemeenteraad

De gemeenteraad zal vervolgens haar uiteindelijke keuzen maken door de opgaven vast te stellen en de middelen die daarvoor ingezet kunnen worden. Wat zij vaststelt is het maatschappelijke beleidskader. Dat kader bevat de maatschappelijke opgaven en de daarvoor beschikbare middelen en is tot stand gekomen op basis van de informatie die uit de bijeenkomsten is gekomen.

Na vaststelling van dit beleidskader in de raad in oktober 2011 volgen de volgende stappen in het kader van het proces bezuinigen met beleid:

Stap 6 (afgerond in maart 2012) instellingen

Vervolgens is het veld aan zet om op elke opgave, binnen het daarvoor beschikbare budget, gezamenlijk met een voorstel te komen. In dat voorstel geven de partijen aan wie wat gaat doen om de opgave te realiseren en hoeveel geld ze daarvoor nodig denken te hebben. Omdat dit een nieuwe manier van werken is zal er - indien gewenst - vanuit de gemeente ondersteuning worden geboden om dit in goede banen te leiden.

Stap 7 (juni 2012) gemeente en gemeenteraad

Als dat een aanbod is dat aansluit op de opgave en geformuleerde uitgangspunten en past binnen het budget, dan wordt dat vastgelegd in de subsidiebeschikkingen (stap 7). Daarin wordt duidelijk welke partijen geld krijgen van de gemeente voor de komende jaren om de opgaven te realiseren. De raad stelt het subsidiebeleid vast bij de kadernota 2013.

Betrekken van Purmerenders en hun vertegenwoordigers bij de totstandkoming van het beleidskader

Tijdens het bezuinigen met beleid traject is ook aan Purmerendse inwoners gevraagd wat zij belangrijk vinden, waar wel en niet op bezuinigd kan worden en hoe zij zelf kunnen bijdragen aan een goede stad in de vorm van een financiële bijdrage of actieve inzet. Dit is gedaan door twee enquêtes te houden in september 2010 en in juni 2011 onder het internetpanel van de gemeente. Ook zijn er in juni 2011 zeventig interviews gehouden op verschillende plekken in de stad zoals verzorgingshuizen, de markt, schoolpleinen. De gegevens uit deze bewonerspeilingen zijn mede richtinggevend geweest voor het maken van keuzes over bezuinigingen.

Vertegenwoordigers van verschillende doelgroepen zijn aanwezig geweest bij het bezuinigen met beleid traject. De Wmo-cliëntenraad is het gehele traject aanwezig geweest bij de bijeenkomsten en er is in een aparte bijeenkomst gesproken over het beleidskader en de mogelijkheid om dit tegelijkertijd ook als een Wmo-beleidsplan dienst te laten doen. Zij brengt advies uit dat aan de raad wordt meegezonden.